

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iv. De differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Solutio
secundæ
probatio-
nis.

Ad secundam enim probationem resp. si ratio indiuidui est communis, debet contrahi per hæceitatem à se distinctam, nego; per hæceitatem expressius consideratam, concedo: id est ratio communis indiuidui contrahitur per se ipsam consideratam expressius, non autem per aliquid in cuius conceptu non includatur; sic enim non datur infinitus progressus. Verum igitur est, quod omnis ratio communis non debet fieri hæc per hæceitatem à se distinctam, sed satis est quod fiat hæc per hæceitatem expressius consideratam, in qua scilicet includatur. Deinde sæpe dictum est, quod sistendum est semper in primo à quo cæpit progressus, quoties proceditur ad aliquid eiusdem rationis; idcirco que abstracta semel communis ratione conueniendi à differentiis, iam non potest iterum abstrahi ratio alia conueniendi; quia ratio conueniendi, quæ manet, est illa eadem, quæ abstracta fuerat; licet enim conuenientia præscindi possit à singularitatibus, non tamen possunt singularitates præscindi à ratione conueniendi; unde si semel abstrahatur ab ultimis hæceitatibus ratio communis, non potest iterum abstrahi alia ratio conueniendi, quæ diuersa sit à prima; sed eadem potest semel, & iterum abstrahi.

Solutio ter-
tiæ.

Ad tertiam probationem distinguitur minor: indiuiduatio in communi significata, & incompletè significata, est ratio formalis disconueniendi, nego; indiuiduatio explicata completè, concedo; nam illa, ut sic, est ratio disconueniendi.

Solutio
quartæ.

Ad quartam probationem negatur illa maior, scilicet quod hæc propositio est mediata: *Petrus est homo*, si ratio indiuidui præscinditur à Petro & Paulo. Ad probationem distinguitur maior: tunc prædicatio est mediata, quando inter prædicatum & subiectum medius est aliquis gradus perfectè præcisus, concedo; imperfectè præcisus, nego. Ratio autem communis indiuidui non mediat inter Petrum & hominem, quia illa non perfectè præscinditur à Petro, sed in eo includitur.

Indiuiduum
vagum.

Dico secundò, indiuiduum rectè diuidi in vagum & determinatum: vagum, ut dixi nuper, est verè vnum indiuiduum, sed indeterminatum quoad significationem, quia quoad modum significandi non magis denotatur vnum, quàm aliud, explicaturque vel per terminum aliquis, vel per particulam disunctiuam inter terminos determinatos, ut Petrus, vel Ioannes. Ut autem magis innotescat ratio indiuidui vagi, quatuor sunt de illo scitu digna.

Existit à
parte rei
extrinsecè.

Primum est, quod à parte rei nullum existit indiuiduum vagum, quia quicquid existit, est determinatum; idcirco indiuiduum vagum esse non potest, quod à parte rei existat indeterminatè; sed est vagum ratione connotati alicuius extrinseci, propter quod dici aliquo modo potest à parte rei existens connotatiuè, ac extrinsecè: v. g. cum dico: *Ad equitandum aliquis equus est necessarius*, equus non est in se intrinsecè indeterminatus, sed extrinsecè tantum; quatenus connotat equitationem, ad quam magis non est necessarius equus vnus, quàm alter. Ex quo reiciuntur quidam Recentiores, qui volunt, indiuiduum dici vagum per ordinem duntaxat ad intellectum qui vagè in illud feratur; hoc enim videtur falsum, nam etiamsi nullus intellectus cogit, verum est quod ad equitandum aliquis equus est necessarius; quod ad videndum necessarius est aliquis oculus. Verius ergo dicitur, quod per solam connotationem extrinsecam indiuiduum constituitur vagum, cum intrinsecè nullum à parte rei esse possit indiuiduum, quod non sit determinatum. Neque dicas, nullum à parte rei existere indiuiduum,

A quod sit vagum: ergo dicere quod à parte rei existit Petrus vel Paulus, falsa est propositio, quæ non conformatur ei quod existit. Resp. distinguendo antecedens: à parte rei non existit indiuiduum quod sit vagum intrinsecè, concedo; quod sit vagum connotatiuè ac extrinsecè, nego, per ordinem v. g. ad intellectum, qui vagè versatur circa duo indiuidua à parte rei determinata.

Secundum est, quod respectu diuini etiam intellectus non repugnat disunctio, quia illa non versatur semper confusè circa obiectum; cognoscit autem sine dubio Deus v. g. quod ad vitandum peccatum in die festo, necessaria est auditio alicuius Sacri. Et sanè si Deus potuit præcipere sub disunctione sibi offerri par turturum, aut duos pullos columbarum, certè cognoscit, quod ad vitandum peccatum necessaria erat alterius eorum oblatio.

B Tertium est, quod quoties ad aliquid requiritur indiuiduum vagum, id ad quod à parte rei requiritur, exerceri non potest sine indiuiduo determinato: v. g. necessarius est ad equitandum aliquis equus, sed quoties equitabo, necessarius erit equus determinatus.

In ordine
ad diuinum
intellectum.

Quomodo
requiratur
ad aliquid
indiuiduum
vagum.

Quartum est, quod quoties vagum aliquod indiuiduum dicitur requiri ad aliquam rem, communiter res illa vagè significatur, v. g. necessarius est aliquis equus ad aliquam equitationem; sed ad hanc tamen determinatam equitationem necessarius est equus determinatus.

SECTIO IV.

De Differentia.

D Vo facit Porphyrius in cap. de differentia: primò enim affert quinque illius diuisiones, deinde quinque illius definitiones. Ego de differentia propriè sumpta tria quarto. Primò, quomodo definiatur & diuidatur: secundò, quomodo diuidas genus: tertio, quomodo constituat speciem.

§. I.

Munera propria differentia, definitio eius, & diuisio.

Ertum est primò, quatuor esse munera propria differentia: *Diuidere genus: constituere speciem: distinguere illam ab omnibus aliis: prædicari de inferioribus*. Diuidere genus non est separare partem aliquam generis ab altera; nam tota definitio animalis reperitur tum in homine, tum in brutis; sed est determinare illud, quod est indeterminatum, & contrahere illud ad certam speciem: v. g. rationale determinat animal. Cum enim illud latissimè pateat ad plures species, per rationale restringitur ad hominem eo modo, quo forma materiam de se indifferentem ad species omnes corporum determinat ad talem rationem corporis. Constituire speciem, est esse proprium illius conceptum, per quem species talis esse denominatur: per rationale v. g. constituitur species hominis; per illud enim verè denominatur homo, & hic est conceptus eius proprius & essentialis; alia enim omnia, vel communia sunt pluribus speciebus, ut esse corpus, esse viuens, esse animal; vel sine illis concipi potest homo, ut risibile, album; statim autem ac concipis rationale additum animali, hominem concipis. Verum ita quidem differentia constituit speciem, & est illi essentialis, ut nullo tamen modo essentialis sit generi, sed omnino accidentalis, & tota extra illius conceptum, ut

Quatuor
munera dif-
ferentia.

C 4 statim

statim dicitur. Hinc necessariò concluditur, quod differentia distinguat speciem, quia quod est alius rei distinctum, est etiam constitutum. Denique cum differentia constituat, & distinguat speciem, debet in omnibus eius inferioribus reperiri, atque ad eò etiam predicari de pluribus.

Definitio
differentiæ.

Certum est secundò, differentiam, prout est diuisiva generis, definiri, *Est ea, quæ genus diuiditur in suas species*; prout est constitutiva speciei, *Est ea, per quam abundat species à genere*, id est ea, quam habet species essentialiter præter genus; prout est distinctiua, *Est ea per quam differunt à se singula*. Denique differentia prout vniuersalis, & prædicabilis, definitur id quod potest inesse pluribus specie, aut numero differentibus, tanquam pars determinatiua; siue id quod prædicari potest de pluribus specie aut numero differentibus in quale quid; quæ omnia clara sunt ex prædictis. Dicitur enim generica differentia, si prædicetur de pluribus differentibus specie; differentia specifica, si prædicetur de pluribus differentibus solo numero. Porphyrius tamen eam dicit solum prædicari de pluribus differentibus specie, id est, de pluribus quæ sunt eiusdem inter se speciei, sed ab aliis diuersæ speciei per differentiam specie different. Dicitur deinde prædicari in quale quid, id est, adiectiue simul, & essentialiter, quia illud prædicatum essentialia, quod secundo loco ponitur inter prædicata essentialia, & concipitur afficere primum prædicatum, ei adiacere dicitur, vocaturque qualitas rei; hoc autem facit differentia, quæ dicitur in quale prædicari, quia determinat genus; & in quid, quia est essentialis. Quæ obici possunt contra definibilitatem differentia, soluta sunt nuper ex dictis de indiuiduo.

Differentia
duplex
diuisio.

Certum est tertio, differentiam aliam vocari essentialia, alia accidentalem. Essentialis ea est, quæ constituit rem in suo esse specifico, & facit eam differre ab aliis essentialiter. Accidentalis ea, quæ rem supponit iam constitutam in suo esse, facitque illam differre solum accidentaliter ab aliis. Rationale v. g. est essentialis differentia hominis; albedo est differentia solum accidentalis. Deinde differentia diuiditur in subalternam, & infimam. Subalterna illa est, quæ constituit speciem subalternam; quæ nimirum genus est, & species: vel etiam illa est, quæ ita determinat differentiam anteriorem, vt determinet etiam differentiam sequentem; vt sensitiuum determinat viuens, & determinatur per rationale. Differentia infima, siue vltima, illa est, quæ constituit speciem infimam, quæ videlicet nunquam est genus; vel etiam quæ non est perfectibilis, nisi per differentiam indiuidualem; vt rationale vltima est hominis differentia.

S. II.

Quomodo differentia diuidat genus.

Sensus quæ-
stionis.

Differentia, vt sæpè dixi, non sic aduenit generi, neque sic illud afficit, vt ab eo separari possit realiter: sed grauiter controuertitur, vitum separari sic possit ab eo per cogitationem, vt cognosci possit genus, quin cognoscatur vltimo modo formaliter differentia; & ipsa etiam differentia inferior cognosci tota possit secundum rationem propriam differentia, quin formaliter cognoscatur genus, vel differentia vlla superior; v. g. animal non cognito rationali, & rationale non cognito formaliter animali. Dixi, *formaliter*, quia certum est, quod cognito formaliter vno identificato al-

teri, necessariò illud aliud cognoscitur identice, saltem, & materialiter; quæ difficultas pendet ex iis, quæ disputata inuenies initio *disput. 2. Metaphys.* vbi probò præcisiones obiectiuas, & distinctionem rationis contra veteres & novos Nominales. Breuiter autem hæc.

Dico primò. Genus quodlibet propriè dictum sic cogitari potest sine differentiis, vt eas in suo conceptu nullo modo includat formaliter. Genus differentias non includit formaliter.

Ratio est, quia si cogitari non posset genus, quin cognosceretur formaliter differentia, per quas diuiditur, sequeretur quod equus esset rationalis, quia est animal, quod secundum suam rationem propriam dicitur rationale ac irrationale. Imò sequeretur, quod aliquid in suo conceptu res inter se contrarias includeret; animal v. g. includeret rationale, & irrationale; quod patet esse impossibile.

Dico secundò. Nulla differentia propriè dicta includit in conceptu suo formali genus, aut differentiam vllam superiorem, sed cognosci formaliter potest, quin cognoscatur vltimo modo formaliter genus, aut differentia vlla superior. Ita docent cum S. Thoma 1. part. quæst. 3. art. 8. ad 3. Fonseca, Suarez, & alij, contra plures Recentiores, qui volunt, omnes differentias formaliter includere in conceptu suo genus. Et sanè

Ratio quæ demonstret perfectam hanc præcisionem differentia à genere, difficilis est, & statim soluitur ex eo quod solet dici de differentiis entis, quæ in suo conceptu formali formaliter implicite includunt ens. Primò enim probatur, quia si rationale v. g. includeret animal, quando definitur homo, *Animal rationale*; bis poneretur animal in definitione hominis: primò per seipsum explicite, secundò implicite, prout includitur in ipso animal: sed eodem modo posset obici, quod ens bis ponitur in definitione substantia, quæ dicitur ens per se subsistens. Secundò, differentia non differret à specie, quia totum includeret formaliter, quod includit species. Sed similiter differentia substantia non differret à subsistentia, sed aquè includeret ens, & subsistentiam ac substantiam. Dicit ergo posset, quod species includit explicite genus & differentiam, differentia verò non includit genus, nisi solum implicite ac confuse.

Difficile itaque probatur, quod differentia inferior formaliter implicite non includit genus & differentias superiores. Hæc vna ratio videtur probabilior. Non debet asseri quod cognito rationali cognoscatur formaliter implicite animal, & differentia omnes superiores, si explicato conceptu formali rationalis, nulla fit mentio animalis, aut corporis, aut etiam viuents; nam includere formaliter confuse aliud, est non posse explicari conceptum aliquem, quin fiat mentio alterius, vt subsistentia formaliter implicite includit ens, quia non possum explicare id quod significat subsistentia, quin ponam ens. Sed explicari omnino potest formalis conceptus rationalis, quin mentio fiat animalis; dico enim esse discursuum, seu quod ab aliquo noto progreditur ad cognoscendum aliquid ignotum, vbi nulla fit mentio ipsius animalis, vt patet. Ergo differentia non includit in suo conceptu formali confuse formaliter ipsum genus. Et confirmari potest ex eo, quod habet Philosophus *secundo posterior, cap. 4.* posse definiri aliquid per supremum genus, adiectis inferioribus differentiis: v. g. homo est substantia corporea, viuens, sensitiua, rationalis. Si autem rationale includat formaliter animal, viuens, & corpus, satis erit dicere, *Homo est substantia rationalis*.

Probatio
parum effi-
cax.

Verior pro-
batio.

rationalis; quod tamen non probat Philosophus: ergo ex Philosopho differentia non includunt genus formaliter.

Difficultas in oppositum. Obiicitur tamen, & difficillimè. Multa sunt genera, quæ includuntur necessariò in conceptu formali differentiarum, eo modo, quo ens imbitur in conceptu differentiarum substantiæ & accidentis. Quod probatur.

Prima probatio. Primò, quia sensitiuum in communi non contrahitur nisi per tale sensitiuum, idest per aliquid sensitiuum formaliter: sensitiuum in communi est genus, & differentia superior: ergo genus & differentia superior includuntur formaliter in differentiis inferioribus. Probatur maior, quia rugitus v.g. qui est differentia leonis, formaliter est aliqua sensatio, & actus vitalis; quæ enim quid aliud esse possit, vel explicari: ergo rugibile includit formaliter sensitiuum.

Secunda. Secundò, intellectiuium, quod est genus ad Angelum, & hominem, vel etiam ad Angelos specie differentes, contrahitur per differentias, quæ sunt intellectiuium formaliter; nam ad hominem contrahitur per rationale, quod est formaliter intellectiuium; & ad Angelum, per intellectiuium sine discursu: imò ad Gabrielem, & Michaëlem, quos suppono specie differre, contrahi non potest nisi per tale intellectiuium formaliter; nihil enim aliud est excogitabile.

Tertia. Tertiò, Viuens contrahitur ad intellectiuium, sensitiuium, & vegetatiuium, per aliquid in cuius conceptu formaliter includitur vita; nam intelligere formaliter est viuere, cum sit formaliter agere immanenter. Et similiter fontire, ac vegetare sunt formaliter actiones vitales, & immanentes: ergo, &c.

Quarta. Quartò, In quantitate permanente res videtur perspicua; nam quantitas est genus ad lineam, superficiem, & corpus; & tamen includitur in eorum differentiis, vt patet; longitudo enim, latitudo, & profunditas sunt formaliter extensiones, & magnitudines, neque sunt aliter conceptibiles.

Quinta. Quintò ratio à priori videtur esse, quia genus non potest contrahi per differentias extraneas & disparatas, sed contrahitur per differentias proprias & proportionatas, vt habet Philosophus 7. *Metaph. cap. 12.* vbi etiam docet, quod bipes diuiditur in illud quod habet pedes fillos, & quod non habet pedes fillos; vbi patet quod totum diuisum includitur in membris diuidentibus. Imò addit Philosophus, quod si diuidatur animal in habens pedes, & non habens pedes, illud quod habet pedes non debet postea diuidi per plumiferum, & implume; sed per habens fillos, & non fillos; *fissio autem pedum, peditas quadam est*, inquit Philosophus eo loco: ergo patet ex Philosopho, quod genus contrahitur per differentias proprias, & proportionatas: sed differentia formaliter proportionata ac propria sunt illæ, in quibus includitur ipsum genus: ergo genus includitur in differentiis.

Solutio primæ probationis de sensitiui. Resp. concedendo, quod genus includitur in differentiis realiter & adæquatè consideratis; negando autem, quod in illis includatur consideratis formaliter, & præcisè. Vnde

Ad primam probationem resp. sensitiuum in communi contrahitur per aliquid, quod realiter & adæquatè consideratum est tale sensitiuum; formaliter autem & præcisè sumptum non est tale sensitiuum. Rugitus, v.g. qui est differentia leonis, adæquatè ac realiter sumptus, est sensatio, & actus vitalis; formaliter & præcisè sumptus neutrum est, sed motus duntaxat aliquis ore, gutturæque formatus

A cum tali conformatione organorum, qui concipi rectè potest sine sensatione, quamvis per eam communiter explicetur. Itaque fateor, quod operatio leonis realiter sumpta, & adæquatè, sensatio est formaliter; inadæquatè verò sumpta non est sensatio.

Instabis primò. Ab eo principio formaliter, à quo habet actio leonina, quod sit leonina, habet quod sit sensatio; habet enim quod sit actio animalis: sed à rugibili formaliter habet rugitus quod sit actio leonina: ergo à rugibili formaliter habet rugitus, quod sit sensatio.

Resp. distinguendo maiorem: ab eo principio formaliter, à quo habet actio leonina, quod sit leonina, genericè formaliter habet quod sit sensatio, concedo; genus enim leonis est animal, & viuens; ab eo principio, à quo habet, quod specificè leonina sit, habet quod sit sensatio, nego.

Instabis secundò. Si per impossibile formalitas rugibilitatis esset à parte rei distincta, semper esset virtus effectiua sensationis: ergo esset sensitiua formaliter: ergo nunc est sensitiua formaliter.

Resp. negando antecedens, quia si eodem modo existeret realiter illa formalitas, quæ nunc existit per intellectum, excluderet realiter sensationem, sicut per intellectum nunc illam excludit.

Ad secundam probationem eadem responsio est; nam intellectiuium, quod est commune homini & Angelo, non est genus vniuocum, sed analogum tantum, cum includatur in differentiis. Intellectiuium autem, quod est commune Angelis specie differentibus, est verum genus, & contrahitur per aliquid materialiter & identicè intellectiuium; non autem intellectiuium formaliter & præcisè sumptum.

Similiter ad tertiam de viuente distinguitur maior: viuens contrahitur ad intellectiuium, sensitiuium & vegetatiuium per differentias, quæ materialiter & realiter includunt viuens, concedo; quæ formaliter & præcisè sumptæ includunt viuens, nego. Intelligere adæquatè sumptum, est agere immanenter; non autem sumptum inadæquatè: nam, vt sic, est producere verbum mentis præcindendo ab immanencia, & à ratione vitæ.

Ad quartam de quantitate, resp. duplicem distinguui posse extensionem in quantitate; alteram propriam quantitati, quæ includit impenetrabilitatem; alteram quæ potest esse communis quantitati & materiæ, præcinditque ab impenetrabilitate, & esse potest communis quantitati & materiæ, ac qualitibus. Prima est propria ratio quantitatis categoricæ, vt dicam in Physica: secunda genus est analogicum ad quantitatem, materiam, qualitates. Itaque ad argumentum, concedo longitudinem, latitudinem, profunditatem concipi non posse sine magnitudine ista & extensione, quæ genus est analogicum, vt dixi, & abstrahit ab impenetrabilitate; sed volo tantum illas concipi posse inadæquatè sine magnitudine impenetrabili, & propria quantitatis; longitudo enim non est essentialiter extensio impenetrabilis, sed essentialiter est extensio abstrahens ab impenetrabilitate.

Ad quintam concedo, genus contrahi necessariò per differentias proportionatas, & proprias; sed nego illas non esse proportionatas, si non includant genus sumptæ formaliter; sufficit enim quod materialiter, & identicè sumptæ illud includant; v. g. fissio pedum materialiter & identicè quadam est peditas, non autem sumpta formaliter; nam fissio concipi non potest adæquatè sine pedibus, sed inadæquatè ac formaliter sine illis cogitari potest.

Ad primam probationem resp. sensitiuum in communi contrahitur per aliquid, quod realiter & adæquatè consideratum est tale sensitiuum; formaliter autem & præcisè sumptum non est tale sensitiuum. Rugitus, v.g. qui est differentia leonis, adæquatè ac realiter sumptus, est sensatio, & actus vitalis; formaliter & præcisè sumptus neutrum est, sed motus duntaxat aliquis ore, gutturæque formatus

Duplex instantia.

Solutio secundæ probationis de intellectiui.

Solutio tertiæ de viuente.

Solutio quartæ de quantitate.

Solutio quintæ.

§. III.

Quomodo differentia constituat speciem.

EO ipso, quod differentia diuidit genus, constituit etiam necessariò ipsam speciem, cum constitutur speciem non sit aliud, quàm esse partem determinatiui generis; unde mihi de hoc posteriori munere differentie tria breuiter explicanda restant.

Nulla est
species sine
propria dif-
ferentia.

Dico primò, nullam omninò esse posse speciem sub aliquo genere, in qua distinguì non possint genus & differentia, ex quibus tanquam ex partibus metaphysicis componitur, idest non realiter, sed ratione solùm distinctis. Ita contra Durandum vnanimiter sentiunt Doctores.

Ratio euidens est, quia species omnis, quæ generi subest, conuenit in aliquo cum aliis speciebus, alioqui genus non habet; & in aliquo differt. Illud in quo conuenit, est genus; illud in quo differt, est differentia: ergo in qualibet specie designari possunt genus & differentia, quæ saltem ratione distinguì possunt, vt patet ex dictis in puncto precedenti.

Dices. Genus & differentia desinunt talia esse, quando componunt speciem, quia desinunt esse vniuersalia: ergo non est verum, quod genus & differentia componant speciem.

Resp. distinguendo consequentiam: ergo genus & differentia formaliter sumpta non componunt speciem, concedo; sumpta materialiter, idest secundum naturam à parte rei existentem, nego.

Non potest
communis
esse pluri-
bus specie-
bus.

Dico secundò. Qualibet differentia ita est propria & adæquata speciei, quam constituit, vt non possit ulli alteri conuenire speciei, vel generi. Ita cum S. Thome, & Scoto communis habet sententia Doctorum, quibus aduersatur immeritò Auerſa q. 13. sect. 3. vbi docet, multas esse differentias ampliores speciebus, quas constituunt; ita vt sola combinatio differentie talis, cum tali genere, propria sit talis speciei: v. g. *viuens*, ita differentia est corporis, vt communis sit etiam Angelo.

Ratio tamen est, quia illud non potest esse commune pluribus, per quod vna species essentialiter differt ab altera specie: per differentiam vltimam species vna essentialiter differt ab altera, cum idem sit necessariò principium distinctionum, quod & constitutum: ergo implicat, vt vltima differentia communis sit pluribus speciebus. Neque satis est dicere, species illas differre per combinationem speciei talis, cum tali genere; si enim hoc verum sit, sola ergo combinatio differentia est constitutiuus, non autem illa, quæ dicta priùs est differentia; imò illa non erit differentia determinatiua generis, cum æquè latè pateat ac genus.

Triplex ob-
iectio.

Dices. Quando corpus diuiditur in viuentem, & non viuentem, differentia viuientis amplior est quàm corpus, & reperitur extra genus corporis, nempe in Angelis. Similiter habitus intellectualis constituitur per rationem intellectuales; & tamen intellectualitas conuenit etiam actibus intellectus. Denique rationale, quod significat intellectum, differentia est hominis, communis etiam Angelo: ergo patet, quod potest eadem differentia conuenire speciebus distinctis.

Resp. *viuens*, quod est differentia corporis, significare id quod animam habet vegetatiuam; quod, vt patet, soli conuenit corpori: quando autem *viuens* significat illud, quod agere potest immanentem, & conuenit substantiis, etiam in-

A corporeis, differentia est immediatè diuisiua substantia; non est differentia diuisiua corporis. Intellectualitas, quæ propria est habitum intellectualium, est intellectualitas in actu primo, & non vitalis: unde illa non conuenit actui vitali, quem constituit intellectualitas vitalis, & in actu secundo. Denique sapè dictum est, quod *rationale* proprium hominis, & illius constitutum, non significat simpliciter intellectum, & discursuum, quod Angelo etiam conuenit; sed significat discursum per conuersionem ad phantasmata, siue per species ministerio sensuum acquiritas; quod nulli conuenit nisi homini.

B Dico tertio. Differentia infima cuiuslibet speciei necessariò vnica est, idest, nulla species infima potest esse sub duplici genere infimo, nec habere duas differentias non subordinatas. Repugnant huic communi doctrinæ Auerſa, & Arriaga, sed immeritò.

Differentia
infima ne-
cessariò vni-
ca est.

Ratio est, quia si species eadem plures habere posset differentias intrinsecas, & duo genera infima, esset compositum vnum, & non vnum: vnum, quia supponitur; non vnum, quia si vnicum habeat genus, & vnicam differentiam, erit vnum compositum: ergo si duo habeat genera, & duas differentias, erunt duo composita, & duæ species: sicut vbiunque duæ sunt materiae, duæque formæ non subordinatæ, duo sunt corpora. Neque dicas, hoc esse verum si fuerint differentie totales, non esse verum si fuerint solùm partiales; istas autem non esse totales. Sed contrà: nam illa est differentia totalis, quæ totum suum effectum formalem confert independentem ab altera: ista vtraque differentia cum non sit subordinata, suum effectum formalem independentem ab altera confert: ergo vtraque totalis est.

Dices. Quoties aliquis audit Sacrum propter obedientiam, & propter Dei amorem, actus ille duas habet differentias, & duo genera, cum contineatur sub virtutibus charitatis & obedientie. Deinde actus ille, qui speculatiuus est & practicus, est etiam sub duplici genere. Denique differentia prædicabilis est *in quid*, & *in quale*; quæ sunt genera duo prædicabilitatis.

D Resp. ad primum exemplum, actum illum, quo quis propter motiua plurium virtutum vult audire Sacrum, esse reuerà in duplici specie; unde fit, vt species vna non habeat plura genera, nec differentias plures. Neque dicas tam esse impossibile, vt vnus actus sit in duplici specie (sic enim duplicem haberet essentiam) quàm est impossibile vt vna species duo habeat genera, & duas differentias. Concedo enim esse impossibile vt vnus sit intrinsecè sub duplici specie; sed esse potest extrinsecè sub duplici specie. In hoc igitur exemplo duo distinguendi sunt actus. Primus est auditio Sacri propter charitatem & obedientiam; alter velle audire Sacrum propter duplex illud motiuum. Auditio Sacri vnus est actus, qui extrinsecè actus est charitatis & obedientie, propter actum internum voluntatis, à quo imperatur auditio Sacri. Velle autem audire Sacrum propter duo motiua, sunt necessariò duo actus; alter charitatis, alter obedientie: unde corrui argumentum.

E Ad secundum exemplum, nego eundem actum esse posse simul speculatiuum, & practicum intrinsecè. Ad tertium respondeo differentiam simpliciter pertinere ad genus prædicabilem substantiæ; nunquam enim substantiæ prædicatur, sed quia prædicatur essentialiter, idè dicitur prædicari *in quid*.

SECTIO V.